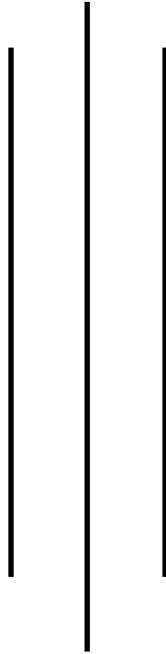

आर्थिक वर्ष २०८२ / ०८३ को
बजेट वक्तव्य

गैँडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैँडाकोट नवलपरासी(ब.सू.पू.)

सम्माननीय सभाध्यक्ष ज्यू,

- संघीय लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था स्थापनाको लागि विभिन्न समयमा भएका क्रान्ति, सशस्त्र आन्दोलन तथा जन-आन्दोलनहरुमा प्राण आहुती गर्ने शहिदहरुप्रति श्रद्धा सुमन अर्पण गर्दछु । लोकतन्त्रको प्राप्ति तथा गणतन्त्र स्थापनाको क्रममा अग्रणी भुमिका निर्वाह गर्नुहुने व्यक्तित्व र आम समुदायमा उच्च सम्मान गर्दै हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको उपप्रमुखको हैसियतले यस गरिमामय नगरसभामा नेपालको संविधानको धारा २३० र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ को व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को आय व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।
- नेपालको संविधानले प्रदान गरेको दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न संघ र प्रदेश संगको समन्वय, सहयोग एवं सहकार्यमा नगरपालिका भित्र आर्थिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक विकासका उल्लेखनीय कार्यहरु हुदै आएका छन् । गैंडाकोट नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धि र विकासका आधारशीलाहरु तयार गर्न अत्यावश्यक कानूनहरु तर्जुमा, जनजीविका संग जोडिएका कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता, शिक्षा, स्वास्थ्य र कृषिलाई स्थानीय सरकारको मेरुदण्डको रुपमा स्वीकार गर्दै " **हामी सबैको साझा अठोट- शान्त समुन्नत सुन्दर गैंडाकोट** " सोच पूरा गर्ने तर्फ आगामी आर्थिक वर्ष को बजेट केन्द्रित रहनेछ ।
- मुलुकको अर्थतन्त्रमा देखिएको शिथिलताको प्रभाव यस गैंडाकोट नगरपालिकामा पनि परेकोले समग्र पक्षको अपेक्षा अनुरूपको विकास हुन सकेको छैन । नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट वित्तिय हस्तान्तरणको रुपमा प्राप्त हुनुपर्ने वित्तिय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान तथा राजश्व वाँडफाडको पुरा रकम नहुँदा यसबाट चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन चुनौतीपूर्ण बनेको र आगामी आर्थिक वर्षको लागि समेत वित्तिय हस्तान्तरणको रकममा केही संड्कुचन भएको साथै चालु आर्थिक वर्ष बाट दायित्वको रुपमा जिम्मेवारी सर्न जाने अवस्था साथै आन्तरिक आयका संभावित श्रोतहरु समेत न्यून रहेको परिस्थितिलाई विचार गरी गैंडाकोट नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा पेश गर्दैछु ।
- आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानूनहरु, सोही योजनाको आधारपत्र, पन्ध्रौं योजना तथा दिगो विकास लक्ष्य तथा श्रीमान् नगर प्रमुखज्यूबाट यस सभामा पेश गरिएको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमलाई महत्वपूर्ण आधारको रुपमा लिइएको छ । यसका अतिरिक्त श्रोतको अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, राजश्व परामर्श समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, विषयगत समितिहरु, राजनीतिक दल, पूर्व जनप्रतिनिधिहरु, लक्षित वर्ग, उद्योग वाणिज्य संघ लगायत नीजिक्षेत्र, युवा, विद्वत वर्गबाट प्राप्त राय सुझावहरुलाई समेत समावेश गरी बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म गैंडाकोट नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को बजेट कार्यान्वयनको अवस्था यस गरिमामय नगरसभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा चालु खर्च तर्फ रु ६७ करोड ६५ लाख ३१ हजार रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा हालसम्म रु ४७ करोड ०१ लाख ३१ हजार रुपैयाँ हजार अर्थात ६९.४८ प्रतिशत खर्च भएको छ ।

त्यसैगरी पुँजीगत खर्च रु ३७ करोड ०२ लाख २५ हजार रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा हालसम्म रु. १५ करोड ७७ लाख ३० हजार रुपैयाँ अर्थात ४२.६० प्रतिशत रकम खर्च भएको छ ।

चालु आर्थिक वर्षमा कुल रु १ अर्ब ४ करोड ६७ लाख ५६ हजार रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा हाल सम्म रु ६२ करोड ७८ लाख ६१ हजार रुपैयाँ अर्थात ६० प्रतिशत रकम खर्च भएको छ ।

खर्च व्यहोर्ने श्रोत अन्तर्गत आन्तरिक राजश्व तर्फ २६ करोड १९ लाख २६ हजार रुपैयाँ रकम संकलन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा हाल सम्म रु १५ करोड ९५ लाख ४९ हजार रुपैयाँ अर्थात लक्ष्यको तुलनामा ६०.९१ प्रतिशत मात्रै संकलन भएको छ । त्यसैगरी गण्डकी प्रदेश सरकार एवं संघिय सरकारबाट राजश्व बाँडफाँड वापत रु १५ करोड ९३ लाख ६३ हजार रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा हालसम्म रु. १२ करोड ४३ लाख २० हजार रुपैयाँ मात्र अर्थात ७८ प्रतिशत रकम प्राप्त भएको छ ।

आदरणीय नगर सभा सदस्य ज्यूहरु,

वित्तिय हिसाबले कठिन अवस्थामा पनि नगरपालिकाले गरेको उपलब्धिलाई संक्षेपमा पेश गर्न चाहन्छु;

- नेपाल नगरपालिका संघ मार्फत गरिएको देशभरीका सम्पूर्ण नगरपालिकाहरुको कार्यसम्पादन मुल्यांकनमा हाम्रो गैंडाकोट नगरपालिका स्थानीय आर्थिक विकासको क्षेत्रमा उत्कृष्ट नगरपालिका तथा समग्र क्षेत्रमा पहिलो १० भित्र पर्न सफल भई नेपाल सरकारका सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री के.पी. शर्मा ओली ज्यू द्वारा सम्मानपत्र प्राप्त गरिएको छ सो मुल्यांकनले नगरकै शिर उच्च बनाएको छ ।
- आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कन (LISA) मा गैंडाकोट नगरपालिकाले (९४.२५ प्रतिशत) अंक प्राप्त गरेको छ ।
- आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्याङ्कन (FRA) मा ९२ प्रतिशत अंक अर्थात वित्तीय क्षेत्र जोखिम अवस्थामा नरहेको देखिन्छ ।
- चालु आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को जेष्ठ मसान्त सम्म ४.६ किलो मिटर कालो पत्रे, ९०२ मिटर ग्रावेल सडक, ४.७ किलो मिटर सडक मर्मत, ६९०८ बर्ग मिटर मोजाएक टायल लगाउने कार्य सम्पन्न भएको छ साथै ३८७४ मिटर नाली निर्माण, २७५० मिटर नयाँ ट्रयाक निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेको ।
- वडा नं. १०-१७ मा बन्यजन्तु नियन्त्रणका लागि १६०० मिटर मेस जाली निर्माण, सिंचाई कुलो १२११ मीटर, २१ थान बोरिंग निर्माण सम्पन्न भएको छ साथै विद्यालय, सामुदायिक भवन, सत्तल, क्रियापुत्री भवन, शौचालय जस्ता ९ वटा संरचना निर्माण भएका छन्, नदी कटान रोक्न ३०२ मिटर तटबन्धन सम्पन्न भएको छ, वडा नं. १ र १५ का वडा कार्यालय निर्माणको अन्तिम चरणमा छन् भने वडा नं. ६ को वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भई सेवा समेत सुरु भई सकेको छ ।

- चालु आर्थिक वर्षमा गैँडाकोट वडा नं. ७ र ५ को नारायणी किनार जाने बाटो ४७६.४ मिटर सडक ढलान सम्पन्न भएको छ ।
- नगरको आफ्नै श्रोतबाट नगर अस्पताल र आधारभूत आस्पतालबाट सेवा सुचारु गरिएको छ । जसबाट नगरवासीहरूलाई स्वास्थ्य सुविधाको पहुँच स्थापित गरिएको छ ।
- नागरिकको सहजताका लागि नागरिक सेवा केन्द्र सुचारु गरी सेवा प्रदान भएको छ ।
- खानेपानी बोर्ड, नगर प्रज्ञा प्रतिष्ठान र नगर खेलकुद विकास समितिको संस्थागत सुदृढिकरण गरिनेछ ।
- नागरिकहरूमा सूचनाको पहुँचमा विस्तार गर्न नगरपालिकाका हरेक क्रियाकलापहरूलाई website एवं social media मार्फत सार्वजनिक गरिनुका साथै नगरबाट प्रदान गरिने सेवाहरू सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै लागिएको छ ।
- पशुमा समेत पूर्ण खोप संचालन, निशुल्क भिटामिन तथा मिनरल वितरण गरिएको छ भने धान पाकेट कार्यक्रम, अनुदानमा विउ विजन वितरण, माटोको नमुना परिक्षण र रासायनिक मल वितरण प्रणाली पारदर्शी गराइएको छ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका सहकारी, खानेपानी संस्था, टोल विकास संस्थालाई नियमन गर्नको लागि कानुन बनाई व्यवस्थित गरिएको छ ।
- घरमा सुत्केरी हुने दरलाई कम गर्नका लागि वडा नं. ३ र १८ का गर्भवतीलाई लक्षित गरी ग्रामिण भिडियो X-ray सेवा साथै नगर अस्पतालमा आमा घर निरन्तर रूपमा संचालन गरिएको छ, भने वहिरंग सेवा निशुल्क गरिएकोछ, बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम मार्फत कुपोषण न्यूनीकरण कार्यक्रम संचालन गरिएको, जेष्ठ नागरिकको घरदैलो चेकजाँच कार्यक्रम, घुम्ती स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद शिविर संचालन गरी सेवा दिइएको छ ।
- राजस्व संकलनमा दर भन्दा दायरा फराकिलो गराउने नीति अनुसार राजस्व असुलीमा वृद्धि हुदै गएको छ । नगरपालिकामा विषयगत समितिहरू गठन भै कार्यप्रक्रियामा सहजता आएको छ । विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधि जारि भै राहत वितरण कार्यक्रम पारदर्शी बनाइएको छ ।
- जिल्ला स्थित डिभिजन सहकारी कार्यालयले गर्ने सम्पूर्ण जिम्मेवारीहरू स्थानीय तहमा आइसकेपछि सहकारी संस्थाहरूको नियमनका लागि कानुन तर्जुमा गरी नियमनलाई प्रभावकारी बनाइएको छ । हाल नगरक्षेत्रमा २० अर्व पुँजी परिचालन सहित ३६ वटा सहकारी संस्थाहरू संचालनमा रहेकाछन ।

स्थानीय सरकारको दोश्रो कार्यकालको चौथो वर्षमा प्रवेश संगै आफ्ना नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई संचालन गरी नीतिगत तथा संस्थागत स्थायित्व कायम गर्दै निरन्तर सुधार र नगर विकास गर्न यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम निर्देशित रहेको छ । यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रमबाट नगरवासीहरूको विकास र सम्वृद्धिप्रतिको आकांक्षा पुरा गर्ने, उत्पादनमूलक तथा आयमूलक कार्यक्रमबाट जनताको जीविकोपार्जनलाई टेवा पुऱ्याउने तथा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय घटनाक्रमको कारणले अर्थतन्त्रमा देखिएका संकुचनबाट प्रभावित भएको नगरको समग्र विकास प्रक्रियालाई समेत माथि उठाउने जस्ता

विषयहरूमा नै मुलतः हाम्रो ध्यान केन्द्रित गरी सोही अनुरूपका नीति तथा कार्यक्रमहरु अवलम्बन गर्दै उपलब्ध श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्न प्रयास गरेका छौ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म गैंडाकोट नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकताहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

प्रस्तुत बजेटका उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

- नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालाई छिटो, छरितो, सहज, प्रविधिमैत्री, पारदर्शी र पहुँचयोग्य बनाउनु,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
- सामुदायिक शिक्षाको गुणस्तर सुधार गरी विद्यालय शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
- समग्र कृषि क्षेत्रको आधुनिकिकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण मार्फत उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी बजार पहुँच स्थापना गर्दै रोजगारी सृजना एवं गरिबी न्यूनीकरण गर्नु ।
- आर्थिक गतिविधि एवं विकास निर्माणलाई तिब्रता दिनु ।
- पर्यटकीय स्थलहरुको संरक्षण र प्रचार –प्रसार गरी पर्यटन प्रबर्द्धन गर्नु ।
- विपद्को पूर्व तयारी प्रतिकार्य, पुर्नलाभ र पुनः स्थापनाको कार्यलाई प्राथमिकता प्रदान गर्नु ।
- लक्षित वर्गका नागरिकहरुको श्रोत, साधन, अबसर र लाभमा समान पहुँच सुनिश्चित गरी समतामुलक समाजको निर्माण गर्नु ।

प्रस्तुत बजेटका उद्देश्यहरु हासिल गर्न देहायका प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।

- गुणस्तरीय शिक्षा र नागरिकको स्वास्थ्यमा सहज पहुँच,
- सुशासन र प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह,
- सामाजिक क्षेत्रको विकास र सामाजिक सुरक्षा,
- कृषि क्षेत्रको आधुनिकिकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण,
- भौतिक पूर्वाधारको विकास,
- विपद् व्यवस्थापन,
- पर्यटन प्रबर्द्धन,
- रोजगारी सृजना र गरिबी न्यूनीकरण,
- राजस्व परिचालन,
- गैंडाकोट नगरपालिकाले नगर सभा तथा नगर कार्यपालिकाबाट निर्धारित नीति तथा कानुनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी कानुनी शासनलाई थप सुदृढ र प्रभावकारी बनाई अनुशासित समाज निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षदेखि नागरिकका भवन निर्माण प्रक्रियामा

सरल र सहज सेवा प्रदान गर्न नगरको तर्फबाट नक्सा तयार गरी उपलब्ध गराउने तथा भवन निर्माण प्रकृयाको नियमित सुपरीवेक्षण गरी भवन निर्माण ईजाजत लिने प्रकृयामा सहजीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । भवन निर्माणको लागि नगरको तर्फबाट नक्सा निर्माण गरी उपलब्ध गराउने तथा सुपरिवेक्षण गर्ने कार्यका अतिरिक्त नगरमा विभिन्न सेवाको लागि आउने नागरिकहरूलाई निःशुल्क फोटोकपी, निवेदन लेखन लगायत सुविधा समेत उपलब्ध गराउन चालु आर्थिक वर्ष देखि संचालनमा आएको **नागरिक सेवा केन्द्र**लाई अझबढी प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।

- नगरका गौरवका योजनाहरू संचालन गर्दा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR), वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE), जग्गा प्राप्ति गरेरमात्र संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म समग्र नगरपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमलाई क्षेत्रगत रुपमा विनियोजन गरी प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

- नगर गौरव योजना लगायत नगर स्तरीय विभिन्न योजनाहरू संचालनका लागि **पूर्वाधार विकास समिति** अन्तर्गत रु १२ करोड ५ लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- नगरका सबै वडाहरूसँग सडक सञ्जाल जोड्ने गरी अगाडी सारिएको रिंगरोडको अवधारणालाई सफल तुल्याउन स्रोतको सुनिश्चितता गर्न तत्-तत् निकायसँग समन्वय गरिनेछ । हाललाई निर्माण कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गर्न रु १ करोड ९३ लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- नगर गौरवको आयोजनाकै रुपमा रहेको वडा नं. १० देखि १७ सम्म मेसजाली निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न रु १ करोड बजेट विनियोजन गरेको छ, जसबाट गैंडा लगायत जंगली जीवजन्तुबाट आक्रमण एवं क्षति न्यूनीकरणमा सहजता हुनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्षमा नगरको आफ्नै बसपार्क निर्माण कार्य सुरुवात गरिनेछ, जसको लागि रु ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- मानिसको मृत्यु पछिको कर्मलाई सहज तुल्याउने उद्देश्यले नगरमा एक व्यवस्थित सम्सानघाट निर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता महसुस गर्दै आगामी आर्थिक वर्षमा व्यवस्थित सम्सानघाट निर्माणका लागि रु. ४० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ र उक्त योजना निर्माण सम्पन्न गर्न संघ प्रदेश सरकार संग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- चालु आ.ब. मा निर्माण सुरु भई सम्पन्न हुन नसकेका निर्माणाधिन वडाकार्यालयहरू वडा नं. १,२,१३ र १६ लाई आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ जसको लागि रु. २ करोड बजेट विनियोजन गरेको छ
- नागरिकलाई प्रदान गरिने सेवामा सहज, सरल तथा झन्झट मुक्त बनाउन निर्माण गर्न बाँकी वडा कार्यालयहरू वडा नं. ५,८,१४, १७ र १८ लाई बहुवर्षीय ठेक्का मार्फत निर्माण सुरु गरिनेछ जसका लागि रु. २ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ

- बाढीको कारण उत्पन्न जोखिम लगायत जमिन कटान रोक्नका लागि बेल्डिया खोला, जयश्री खोला र झरही खोला तटबन्धन गर्न स्थानीय तह, प्रदेश र संघिय सरकारको सहलगानीमा योजना संचालन गर्ने गरी रु. १ करोड ४७ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु
- निर्माण सुरु भई अधुरो अवस्थामा रहेको वडा नं ३, ४ र ८ मा अवस्थित फुटशल निर्माण, जातीय संग्रालय निर्माणका लागि रु ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु
- स्थानीय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ आगामी आर्थिक वर्ष देखि नगरमा एक कोशेली घर तथा रिफ्रेशमेन्ट सेन्टर निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ उक्त प्रयोजनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु
- सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण र सम्बर्धन गर्न नगरपालिकाको नीति अनुरूप सार्वजनिक जग्गा संरक्षण अभियान लाई आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगरको पहाडी भू-भागमा अवस्थित वडा नं. ३ मा ढोडेनी सिंचाई निर्माण सम्पन्न गर्नको लागि रु. ४० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा बजेट विनियोजन तथा निर्णय भई सम्पन्न हुन बाँकी योजनाहरु एवं नगर प्रमुख स्तरीय तथा कार्यालयबाट गरेका निर्णयहरु आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्न रु ५ करोड ८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- वडा नं. ३, १४ र १८ लाई ८० लाख र अन्य वडाहरुलाई ७० लाखका दरले वडागत विनियोजन गरि जम्मा रु १२ करोड ९० लाख विनियोजन गरेको छु । जसमा लक्षित बर्गका कार्यक्रमहरु समेत समावेश गरिएको छ ।
- वडामा विनियोजन भएका ५ लाख भन्दा साना योजना तथा कार्यक्रमहरु आगामी आर्थिक वर्ष को लागि निरन्तर योजनाको रुपमा दायित्व सिर्जना गर्ने पद्धतिलाई पूर्ण रुपमा बन्द गर्ने प्रबन्ध मिलाएको छु ।
- संघिय सरकार संगको लागत साझेदारीमा गणेशमन्दिर देखि पश्चिम तर्फको बाटो स्तरोन्नतिको लागि नगरपालिकाबाट व्यहोर्ने गरी रु ८८ लाख विनियोजन गरेको छु । यसरी आर्थिक वर्ष ८२/८३ मा कुल १ करोड ७६ लाखको ठेक्का व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाएको छु ।
- सडकहरुको मर्मत संभार गर्नको लागि सडक बोर्डसंगको साझेदारीताको लागि रु ४० लाख विनियोजन गरेको छु।
- नगरका विभिन्न क्षेत्रमा अत्यावश्यक पर्न सक्ने भैपरी आउने आकस्मिक योजना र अन्य सार्वजनिक निर्माण गर्न रु. १ करोड ४० लाख बजेट विनियोजनको प्रस्ताव गरेको छु ।
- नगरको आन्तरिक आय व्यवस्थापनमा सहजताका लागि वडा नं ७ स्थित सफल महिला समूह भवनबाट नारायणी स्कूल सम्म बाटो निर्माणका लागि रु. ५० लाख बजेट विनियोजनको प्रस्ताव गरेको छु ।
- गैंडाकोट आधारभुत अस्पतालको स्तरोन्नती गर्न नगरपालिकाको अनुरोधमा संघिय सरकारको लगानिमा आगामी आर्थिक वर्षमा पूर्वाधार निर्माण कार्यको लागि रु. ३ करोड बजेट विनियोजन भएको छ ।

- गैंडाकोट नगरपालिकाको वडा नं १३ को बेलिडिया चोक देखि वडा नं. १६,१७ को सुमी चोक सम्मको सडक स्तरोन्नती गर्न नगरपालिकाको अनुरोधमा संघिय सरकारको लगानिमा आगामी आर्थिक वर्षका लागि रु. ३ करोड बजेट विनियोजन भएको छ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको वडा नं १८ स्थित आहाले – टांडी मटकुरी जोड्ने मोटरबल पुल निर्माण गर्न नगरपालिकाको अनुरोधमा संघिय सरकारको लगानिमा आगामी आर्थिक वर्षमा रु. ३ करोड बजेट विनियोजन भएको जानकारी गराउदछ ।

सामाजिक विकास तर्फ तर्फ

- गैंडाकोट नगरपालिका भित्र नगर अस्पताल र आधारभूत अस्पतालको सेवा सहजताको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- भरतपुर आँखा अस्पतालसँग समन्वय गरी नगर अस्पतालमा आँखा उपचार केन्द्र सञ्चालनलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरेको छ ।
- आधारभूत सेवा प्रदान गर्नको लागि आवश्यक ९८ प्रकारका औषधीहरु निःशुल्क उपलब्ध गराउनका लागि रु ४० लाख विनियोजन गरेको छ ।
- मेयर संग जेष्ठ नागरिक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, जसका लागि उचित रकम व्यवस्था गरेको छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले मासिक रुपमा प्राप्त गर्दै आएको प्रोत्सहान भत्तालाई निरन्तरता दिएको छ ।
- निःशुल्क शिक्षालाई प्रभावकारीरुपमा कार्यान्वयनका लागि सामुदायिक विद्यालयमा आधारभूत तह सम्म अभिभावकबाट बाध्यात्मक रुपमा लिईने सहयोगलाई पूर्ण रुपमा निषेध गरी विद्यालय सञ्चालनको लागि आवश्यक न्युनतम श्रोतको व्यवस्था गर्दै कक्षा ५ सम्मको शिक्षा निशुल्क कार्यक्रमलाई आधारभूत तह सम्म विस्तार गर्न शिक्षा तर्फ रु ६ करोड ०५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- संघिय सरकार संगको समन्वयमा शिक्षक बैंकको अवधारणालाई आत्मसाथ गरिनेछ, शिक्षक बैंक व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- मातृविहिन टुहुरा विद्यार्थीका लागि मेयर छात्रवृत्ति कार्यक्रम संचालन गरिनेछ जसका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- नगरपालिकाले प्रदान गर्दै आइरहेको मेयर छात्रवृत्ति कार्यक्रम, समुदायमा आधारित बालविकास केन्द्र प्रोत्सहान सहयोग अनुदान, विद्यालयको कर्मचारी प्रोत्साहन सहयोग, बालविकास केन्द्र सहजकर्ता प्रोत्साहन सहयोग, प्रधानाध्यापकहरुलाई प्रोत्साहन कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता प्रदान गरेको छ । जसको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छ
- जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र भान्सा सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरभित्र सञ्चालन हुने सम्पूर्ण खेलहरुलाई व्यवसायिक तुल्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ । नगर खेलकुद समिति मार्फत सम्पूर्ण खेलहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ । जसको लागि रु. ४५ लाख विनियोजन गरेको छ ।

- आयुर्वेद सेवालाई सरल र सहज तुल्याई जनतालाई पहुँच योग्य तुल्याउन रु. २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- अपाङ्गहरुलाई सरल र सहज जीवन यापन गर्नका लागि अपाङ्गता लक्षित कार्यक्रममा रु १८ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- महिलाहरुको सशक्तिकरण र विकास एवं उद्यमशिलता संग जोड्नका लागि महिला लक्षित कार्यक्रममा रु ३८ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- बालमैत्री नगर उन्मुख नगरपालिकाको पूर्वाधार निर्माण समेत गरी बालबालिका लक्षित कार्यक्रममा रु ३७ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ज्येष्ठ नागरिक, दलित एवं आदिवासी लक्षित कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम (सामी) परियोजनामा नगरको तर्फबाट साझेदारीको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगरका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रसुति हुने विपन्न वर्गका नागरिकहरुको पोषण सुधार लागि सुत्केरी आमा पोषिलो खाना कार्यक्रम अन्तर्गत रु. ५ हजारका दरले उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट सहित बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रममा रु. २५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगर प्रज्ञा प्रतिष्ठानमार्फत स्थानीय भाषा कला साहित्य र संस्कृति संरक्षणको लागि लागि रु २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगर क्षेत्रभित्र क्रियाशील खानेपानी संस्थाहरुको नियमन गर्न गठन भएको खानेपानी बोर्डको संचालनको लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- गैर सरकारी संस्थाहरुको समन्वय लागायत अध्ययनका क्रममा विद्यालय छाड्न पुगेका तर कामको सिलसिलामा सिप हासिल गरेका युवाहरुको सिप परिक्षणका आधारमा प्रमाणपत्र प्रदान गरी आय आर्जन गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना गर्ने उद्देश्य स्वरूप विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्नका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगरपालिकाको सबै जात, धर्म, वर्ग, संस्कृति र समुदायलाई हेर्ने दृष्टिकोण समान रहनेछ । धार्मिक तथा सांस्कृतिक जगेर्ना कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- स्थानीय खेलाडीहरुलाई खेल प्रति उत्प्रेरित गराउन राष्ट्रिय स्तरको मेयर कप क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन गरिनेछ जसका लागि रु. १२ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

वन वातावरण तथा विपद तर्फ

- नगर प्रमुख गौरव आयोजनाको रुपमा संचालन गर्न लागिएको फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र निर्माणको लागि जग्गा प्राप्तिको कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ र आगामी वर्ष ठेक्का व्यवस्थापन गर्ने गरी कार्य आरम्भ गर्न रु १ करोड ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

- बढ्दो शहरीकरणको कारणबाट सृजित आगालागिको जोखिमबाट हुने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न नगरमा एक दमकलको व्यवस्थापन गर्नु अत्यावश्यक देखिएकोले दमकल खरिद प्रक्रिया अन्तिम चरणमा पुगेकोछ, दमकल संचालन सहित विपद व्यवस्थापनको लागि रु. ८० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- रिक्तिदै गएको भूमिगत जल पुनर्भरणका लागि गैंडाकोटको उत्तर तर्फको उपयुक्त स्थान पहिचान गरी पानी पुनर्भरण योजना संचालनका लागि रु. ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगरको समस्याको रुपमा रहेको भल निकासको दिर्घकालिन समाधानको लागि संघिय र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरिनेछ, हाल लाई कार्य सुरुवात गर्न नगरको आन्तरिक श्रोतबाट आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- प्राकृतिक रुपमा पर्न आउने सबै खालका विपत्ति र भवितव्य भई पर्न आउने सबै किसिमका विपत्तिहरु संग सामना गर्न विपद व्यवस्थापन कोषको लागि रु ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- अन्य सामाजिक सहायताका लागि विपद राहत तथा उद्धार कार्यविधि, २०७९ वमोजिम रु २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ

- भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित नगरक्षेत्र भित्रका घर तथा सडकहरुको अवस्थिति सहितको डिजिटल नगर प्रोफाइलको पूर्णताको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- न्यायिक सचेतना लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न न्यायिक समितिको लागि रु २७ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- घर नक्साका फाइलहरुलाई डिजिटाइज गर्ने कार्यलाई पूर्ण रुपमा सम्पन्न गरिनेछ, जसको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- उपभोक्ता अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न उपयोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तर परिमाण एवं मूल्यको अनियमितताबाट उपभोक्तालाई संरक्षण गर्न उपभोक्ता हित संरक्षण तथा बजार अनुगमनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
- जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम, सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित वसोवासीलाई जग्गाधनि प्रमाणपुर्जा वितरण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ, जसका लागि रु. ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- नगर प्रहरी व्यवस्थापन सहित नगर कार्यपालिकाको कार्यालय लगायत १८ वडा कार्यालयहरु संचालन तथा जनशक्ति परिचालन गर्न आगामी आर्थिक वर्षको लागि कार्यालयको **प्रशासनिक खर्चका लागि जम्मा रु १६ करोड ३९ लाख** बजेट विनियोजनको प्रस्ताव गरेको छु ।

आर्थिक विकास तर्फ

- कृषि लाई नगर विकासको पहिलो मेरुदण्डको रूपमा लिइनेछ । कृषि तर्फ जम्मा रु १ करोड १० लाख विनियोजन गरेको छ ।
- साना सिंचाई पूर्वाधार निर्माणको लागि रु ५२ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छ । जसबाट कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने विश्वास लिएको छ ।
- कृषि उपज बस्तुहरूलाई बजार संजाल संग जोड्नका लागि आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- डिजिटल माटो परिक्षण तथा किट खरिदको लागि रु ५ लाख विनियोजन गरेको छ ।
- च्याउघर तथा विउ वितरण कार्यक्रम एवं मौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरेको छ ।
- दुध र मासु उत्पादनमा ठुलो योगदान पुर्याउदै आएको पशुपंक्षी व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न पशुपंक्षी विकास तर्फ रु ४२ लाख विनियोजन गरेको छ ।
- दुधमा विविधिकरण गरी नगर क्षेत्रमा उत्पादन भएको दुधलाई व्यवसायीकरण तर्फ अगाडी बढाइनेछ ।
- सहकारी प्रवर्धन गरी सहकारी ग्रामको रूपमा विकास गर्न रु १२ लाख विनियोजन गरेको छ ।
- महिलाको सशक्तिकरणको लागि उद्यमशिलता तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनको लागि रु. ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्न मेडपा साझेदारी कार्यक्रमको लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छ ।
- नगरको पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि होमस्टे संचालन गर्ने र घरेलु मदिरा ब्राण्डीङ्ग सहजिकरणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रलाई थप व्यवस्थित र बैज्ञानिक बनाइनेछ जसका लागि हाललाई रु. १४ लाख बजेट विनियोजन गरेको छ ।

राजस्व सम्बन्धि नीति

- व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण शुल्कमा सामान्य हेरफेर तथा छुटेका शीर्षक थप गर्दै करको दर घटाउने र दायरा बढाउने गरी नीति लिइएको छ ।
- आगामी आर्थिक वर्ष का लागि बजेट विनियोजन गर्दा उत्पादन र अनुभव हुनेगरी नतिजा मुलक कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइएको छ वितरण मुखी शीर्षक जस्तै अध्ययन अवलोकन तथा अन्य शीर्षक राखी गरिने भ्रमणहरूलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- वडा कार्यालयहरूबाट हुने खरिद प्रक्रियालाई पूर्णरूपमा निषेध गरी एक द्वार प्रणाली मार्फत नगरपालिकाबाट मात्र खरिद गर्ने गरी आवश्यक प्रबन्ध मिलाइएको छ ।

- 'क' र 'ख' वर्गका अपाङ्ग बाट संचालित २० लाख भन्दा कम पुँजी भएका साना तथा घरेलु व्यवसायको व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणमा लाग्ने क्रमश ८०% र ७०% छुटलाई निरन्तरता दिदै आगामी आर्थिक वर्षबाट 'ग' वर्गका अपाङ्गबाट संचालित सोहि प्रकृतिका व्यवसायको दर्ता तथा नवीकरणमा समेत ५० % छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छ ।
- प्रशासनिक खर्चलाई अधिल्लो वर्षको तुलनामा करिव ४.५० % घटाई वाञ्छित सिमाभित्र राखिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन र श्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्दछु ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न रु १ अर्ब ८ करोड ७२ लाख ४४ हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

कुल विनियोजन मध्ये चालु खर्च रु. ६३ करोड ३१ लाख ४६ हजार अर्थात ५८.२३ प्रतिशत र कुल विनियोजन मध्ये पुँजीगत खर्च रु. ४५ करोड ४० लाख ९८ हजार अर्थात ४१.७७ प्रतिशत रहेको छ ।

आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने श्रोत मध्ये संचित कोष र अन्य श्रोतहरुबाट रु ५ करोड, ५० लाख आन्तरिक राजश्वबाट रु. २७ करोड ८६ लाख १० हजार संघीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँडबाट रु १६ करोड ६१ लाख ७१ हजार र अन्तर सरकारी वित्तिय हस्तान्तरण र अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट रु. ५८ करोड ७४ लाख ६३ हजार व्यहोरिनेछ ।

आगामी आर्थिक वर्षको लागि नगरले संकलन गर्ने कर सम्बन्धि नीति तथा दरहरु उल्लेखित आर्थिक ऐन र स्थानीय संचित कोषबाट माथि उल्लेखित बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्ने विनियोजन ऐनका विद्येयकहरु यसै बजेटको अंशको रुपमा यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अन्त्यमा, गैँडाकोट नगरपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमामा मार्गदर्शन गर्नुहुने नगर प्रमुख ज्यू, नगरसभा सदस्य ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू लगायत सम्पूर्ण राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु, राजनैतिक दलहरु, नागरिक समाज, पत्रकार मित्रहरु र गैँडाकोट बासी सम्पूर्ण आमावुबा, दिदिबहिनी तथा दाजुभाईहरुबाट प्राप्त सल्लाह सुझाव र सहयोग प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । बजेटको कार्यान्वयनमा समेत सोही अनुसारको रचनात्मक सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । धन्यवाद ।

शान्ति कोइराला
(नगर उपप्रमुख)